

Ulrika Lassborn Arntell
Förvaltningsjurist
ulrika.lassborn-arntell@trelleborg.se
0410-73 42 69

Yttrande angående förslag från Lars Hemzelius (SÖS) om skolledare

Ärendebeskrivning

Lars Hemzelius (SÖS), ledamot i bildningsnämnden mandatperioden 2014-2018, har den 31 oktober 2018 inkommit med en skrivelse till bildningsnämnden (bilaga 1) med förslag om följande:

Att bildningsnämnden uppdrar åt bildningsförvaltningen att ta fram ett förslag som innebär:

1. att varje skolledare med lärarlegitimation från och med höstterminen 2019 – eller vid snarast möjliga tidpunkt därefter – tjänstefördelas att planera, genomföra och utvärdera undervisningen i viss utsträckning. Detta kan, men behöver inte vara, på den egna skolenheten.
2. att alla nyanställda skolledare ska ha lärarlegitimation.
3. att bildningsförvaltningens lönekriterier för skolledare ska inbegripa undervisningsskicklighet.
4. att skolledare framledes anställs som rektor på en tjänstgöringsgrad om 80 procent med erbjudande om ytterligare 20 procent som lärare, men med skolledares lön.
5. att skolledartjänsterna omorganiseras så att befintliga tjänster omvandlas att bestå till 80 procent av skolledarskap och 20 procent undervisning. Rektorerna som avstår undervisning, med hänvisning till sin rätt att ensam fatta beslut om den egna skolenhetens inre organisation, erbjuds endast 80 procent tjänst.

Bildningsnämndens arbetsutskott har den 4 december 2018 beslutat att uppdra åt förvaltningschefen att utreda förslaget och återkomma till bildningsnämnden när ärendet är färdigberett (bilaga 2).

Beredning

I skollagen (2010:800) regleras behörighetskraven för att anställas som rektor. Kraven har ytterligare specificerats genom bland annat Skolinspektionens praxis. I skollagen regleras vidare huvudmannens ansvar för att säkerställa att rektorer genomgår en särskild befattningsutbildning. Utöver detta regleras både rektors

respektive huvudmannens ansvar för utbildningen i skollagen. I förarbeten till skollagen och praxis finns vägledning till hur dessa bestämmelser ska tolkas.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med gällande bestämmelser.

Enligt 2 kap. 9 § skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor och rektorena ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt samma bestämmelse får en ställföreträdare utses för en rektor.

Enligt 2 kap. 10 § skollagen beslutar rektorn om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

Enligt 2 kap. 11 § skollagen får bara den som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt anställas som rektor.

Enligt 2 kap. 12 § skollagen framgår att varje huvudman ska se till att rektorena går en särskild befattningsutbildning eller en utbildning som kan jämföras med denna.

Enligt 2 kap. 13 § skollagen får endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen.

Bildningsförvaltningens bedömning

Inledningsvis konstateras att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med författningarna.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor och att rektorn särskilt ska verka för att utbildningen utvecklas. Av förarbetena till skollagen framgår att det ska vara tydligt för skolans personal, elever och elevernas föräldrar, vem som har ansvaret för ledningen och samordningen av det pedagogiska arbetet, liksom för verksamhetens inre organisation och vad detta ansvar innebär. Rektors lednings- och samordningsansvar avser generella frågor, till exempel om den övergripande organisationen av det pedagogiska arbetet, arbetet med barn och elever i behov av särskilt stöd, skolans kontakter med arbetslivet, formerna för samarbete med hemmet samt kompetensutveckling av personal. Av läroplanen för t.ex. grundskolan framgår även att rektorn har det övergripande ansvaret, som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan, för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven (se Lgr11 avsnitt 2.8).

Vad gäller förslaget att alla nyanställda skolledare ska ha lärarlegitimation så finns det idag inget som reglerar i lag att en rektor ska ha lärarlegitimation. Enligt skollagen får dock bara den som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk

insikt anställas som rektor. Av bland annat praxis från Skolinspektionen förtydligas vilken typ av utbildning och erfarenhet som krävs för att dessa krav ska anses vara uppfyllda. Det framgår vidare att varje huvudman ska se till att rektorerna går en särskild befattningsutbildning, en så kallad rektorsutbildning. Den som undervisar måste dock uppfylla behörighetskraven oavsett om det är lärare eller rektor.

Vad gäller förslaget att rektorer som avstår undervisning erbjuds endast 80 procent tjänst bedömer bildningsförvaltningen att det inte antas vara förenligt med skollagens bestämmelse om att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation. Rektor får visserligen delegera visst ansvar, vilket skulle kunna antas frigöra tid för undervisning, dock är det rektor som äger denna delegation och inte något som huvudmannen råder över. Att rektor undervisar står visserligen inte i strid med skollagens bestämmelser. Dock kan detta inte bedömas vara genomförbart på det sätt som föreslås eftersom det måste anses vara beroende av många olika faktorer som är kopplade till respektive skolenhet, såsom antal elever och personal, eventuella särskilda behov på skolan och således behov av viss inriktning och behörighet hos rektor. Rektor har dessutom ett utpekat ansvar i lag för arbetet med särskilt stöd, trygghet och studiero och för att motverka kränkande behandling – områden som kräver kunskap, samordning och inte minst tid. I ett kärt rekryteringsläge riskerar detta förslag att försvåra för kommunen att rekrytera erfarna skolledare.

I skrivelsen föreslås vidare att skolledare ska tjänstefördelas att planera, genomföra och utvärdera undervisningen i viss utsträckning. I skollagen och läroplanen för t.ex. grundskolan anges att det är rektors ansvar som pedagogisk ledare att följa upp, utvärdera och utveckla verksamhetens resultat, vilket innebär att rektor redan idag till stor del har ett sådant ansvar.

Mot bakgrund av ovan kan inte bildningsförvaltningen föreslå bildningsnämnden att anta förslaget i någon del. Enligt bildningsförvaltningens bedömning bör det avgöras i varje enskilt fall, vid varje enskild anställningsprocess, vad som ska ingå i rektors tjänstebeskrivning - t.ex. om en rektor även ska bedriva viss undervisning – utöver det som faller inom ramen för rektors ansvar enligt lag då dessa krav aldrig kan frångås. För det fall en nyanställd rektor ska undervisa behöver dock rektor uppfylla behörighetskraven för detta.

Förslag till beslut

Bildningsförvaltningen föreslår bildningsnämnden besluta

att inte uppdra åt bildningsförvaltningen att ta fram ett förslag i enlighet med Lars Hemzelius (SÖS) förslag i punkterna 1-5 om skolledare, samt

att beslutet skickas till Lars Hemzelius.

Skickas till

Lars Hemzelius

Bilagor

Bilaga 1 Förslag från Lars Hemzelius (SÖS) om skolledare

Bilaga 2 Protokollsutdrag från bildningsnämndens arbetsutskott 2018-12-04
BIN AU § 136

Barns och elevers delaktighet

Enligt en rutin för att kontrollera om barn och elever har fått möjlighet att vara delaktiga i arbetet med ärenden som behandlas i bildningsnämnden ska två frågor besvaras med egen rubrik i samtliga tjänsteskrivelser till nämnden.

Har berörda barn och elever tillfrågats och vilka är deras synpunkter?

Nej.

På vilka andra sätt har barns och elevers perspektiv påverkat underlagen?

Bildningsförvaltningens synpunkter handlar om att huvudman såväl som rektor fullgör sitt ansvar enligt gällande bestämmelser. Det är bildningsförvaltningens bedömning att barn och elevperspektivet är tydligt i förvaltningens arbete med att säkerställa att gällande bestämmelser följs.